

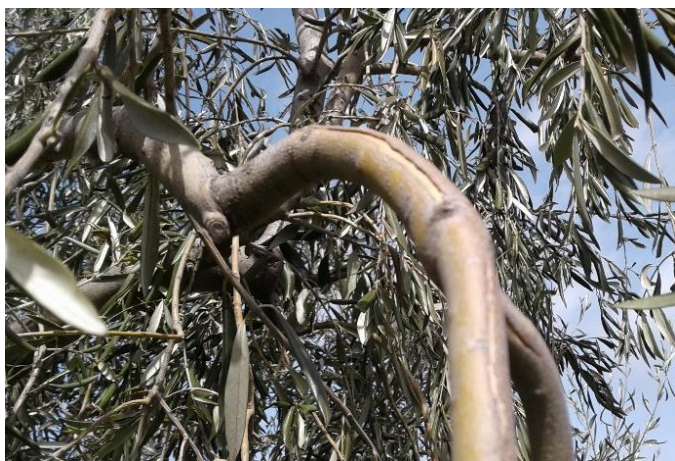
Rez oljk po pozebi 2018

Značilnosti pozebe oljk leta 2018

Vdor zelo hladnega zraka v zadnji dekadi februarja z najnižjimi temperaturami, ki so bile v Slovenski Istri in na Goriškem od -6 do -11 °C je prizadel nekatere oljčnike. Pod lediščem so bile temperature kar 6 dni. Večina oljčnih nasadov je ta mráz dobro prestala. Poleg temperature je pomembna odpornost sorte, podlage in vsi tehnološki ukrepi v oljčniku.

Pozeba je prizadela bolj višje ležeče lege, ki so močnejše izpostavljene vetrovom. So pa tudi izjeme, ko je škoda na južnih pobočjih in izjeme, kjer na nekaterih izpostavljenih legah ni nobenih škod. Vsega si ne znamo razlagati – izgleda, kot da so zračni tokovi z malo bolj hladnim zrakom »zaplesali neobičajen ples«. Temperatura -6 °C in večinoma tudi -8 °C večino dreves ni prizadela. Izjema so mlada drevesa in drevesa rezana pred mrazom. Od sort se je Maurino pri letošnji pozebi izkazal kot izrazito bolj občutljiva sorta. Pri prejšnjih pozebah ta občutljivost ni bila tako izrazita. Bolj občutljiv je tudi Pendolino, kar smo zaznali tudi pri letošnji pozebi.

Običajno smo ocenjevali, da je naša glavna sorta Istrska belica najbolj odporna na pozebo ali pa približno enako kot sorta Leccino. Letos je najmanj prizadeta sorta Leccino. Precej dreves Istrske belice pa je prizadetih.

Leva sl. Drevo sorte Maurino - prizadet je večletni les, listje je ovelo. Sredi marca je listje pričelo odpadati. Desna sl. Desno drevo zelo prizadet Pendolino, levo drevo neprizadet Leccino.

Lani močno obložena drevesa so bila v slabši kondiciji in so močnejše prizadeta. Drevesa rezana v času obiranja so tudi bolj občutljiva. Bolj prizadeta so drevesa, kjer so bila premokra tla. Tudi podlaga vpliva na občutljivost drevesa na nizke temperature. V nasadih s cepljenimi sadikami so nekatera drevesa iste sorte poponoma neprizadeta, druga pa s poškodbami več letnega lesa.

Zgodnje gnojenje z dušikom in obdelava tal v januarju se letos na bolj izpostavljenih legah ni dobro obrestovalo. Prezgodaj in preveč pognojena drevesa so bolj prizadeta.

Zaradi vsega naštetega je na terenu zelo veliko različnih situacij.

Močno popokane eno in dvo letene veje pri mladi sadiki (levo), poškodovane debele ogrodne veje pri oljki v polni rodnosti (sredina) in poškodovano deblo (desno).

Ukrepi po pozebi

Oljkarjem svetujemo, da pričnejo z rezjo. Napovedane temperature so sedaj ugodne. Prizadeta drevesa je potrebno čim prej močnejše porezati. Zelo pomembno je, se rezervna hrana nameni za obnovo drevesa. S hitrim ukrepanjem bomo dobili boljšo rast novih poganjkov. Manj prizadeta drevesa bodo lahko že drugo leto spet dobro rodila, bolj prizadeta pa bodo hitreje obnovila krošnjo in ponovno vstopila v rodnost. S kasnejšo rezjo izgubimo veliko dragocenih rezervnih snovi in obnova drevesa bo slabša. Neporezana drevesa bodo hiralala in naslednje leto bo obnova težja.

Od stopnje prizadetosti zavisí kako režemo.

Močnejše porezano manj prizadeto drevo Istrske belice, v ozadju so nepoškodovana drevesa Istrska belice.

Samo **malo prizadete oljke** imajo že na videz drugačno listje, svetlejše in brez leska. Sredi marca je listje pričelo delno odpadati. Pri natančnem pregledu opazimo zelo drobne podolžne razpokice na enoletnem lesu. Taka drevesa režemo podobno kot običajno, le močnejše, bolj razredčimo rodni les. V kolikor je bilo drevo prejšnja leta manj rezano in imamo preveč ogrodnih vej ali previsoko drevo, režemo tako, da oblikujemo kotlasto gojitveno obliko (s tremi ali štirimi primarnimi vejami) in drevo tudi znižamo.

Močnejše prizadete oljke imajo že pri hitrem pregledu popokane veje. Ponekod samo enoleten les, ponekod pa tudi dvo in več leten les.

Na močno poškodovanih drevesih je večino listja že odpadlo ali se bo to zgodilo kmalu. Taka drevesa so potrebna temeljite rezi. Kot smo že zgoraj opisali je sedaj priložnost, da oblikujemo drevo v kotlasto obliko s tremi ali štirimi primarnimi vejami. Ohranimo vsaj krajši del sekundarne veje, ker prej dobimo lepo obraščenost z rodnimi vejami iz sekundarnih vej. V kolikor pa so tudi ogrodne veje močnejše prizadete jih ohranimo vsaj del, da hitreje oblikujemo krošnjo.

Nekatera drevesa imajo prizadeta tudi debla. Do sedaj smo opazili manjše razpoke, del drevesa je imel listje še vedno lepe zelene barve in predvidevamo, da je deblo še toliko vitalno, da ga ohranimo. Drevo porežemo močno in ga opazujemo. Če bodo pri osnovi debla pognali močni poganjki, v krošnji pa slabši in bolj blede barve, je smiselno obnoviti drevo iz tal. Pustimo najmočnejše poganjke (3-4), ostale odstranimo. Drugo leto drevo še dodatno porežemo.

Močno prizadeta drevesa močno porežemo. Na ogrodnih vejah ohranimo nekaj stranskih vej, ki se bodo obrasla in senčila deblo in ogrodne veje pred sončno pripeko (levo). Na ogrodnih primarnih vejah pustimo nekaj krajših nastavkov sekundarnih vej, iz katerih bomo hitreje obnovili rodni les (desno).

Močno prizadeto drevo porezano samo na ogrodne veje.

Vse večje rane narejene z žago namažemo s cepilno smolo. Na mladih drevesih pa tudi vse ostale rane narejene s škarjami.

Zelo prizadete mlade sadike močno porežemo. Če je kambij močno prizadet tudi v spodnjem delu debla mlade sadike, porežemo do tal ali pa nadomestimo to sadiko z novo. Glede na izkušnje pri prejšnjih pozebah je bilo pogosto bolj uspešno sadike nadomestiti. Čeprav so se prizadete mlade oljke (običajno eno leto prej posajene) obnovile, pa je bila rast slaba, precej manjša od na novo posajenih.

Malo prizadeta drevesa v polni rodnosti se bodo obnovila v enem letu, močnejše prizadeta pa bodo potrebovala tudi tri leta.

V kolikor bo prvo leto rast slaba, obstaja nevarnost sončnih ožigov debla in vej v poletni vročini. V tem primeru priporočamo zaščito s delnim senčenjem. Lahko npr. odrežemo vejo lovorja in z njo ščitimo deblo.

26.marec 2018

Irena Vrhovnik, univ.dipl.ing.agr.
Svetovalka za oljkarstvo in sadjarstvo